

گزارش:

پیشنهاد ثبت اثر در فهرست آثار ملی

حمام توکل

۱۳۹۲

تهیه کننده گزارش: رضا نوروزی - مجتبی برزگر

۱ - موقعیت طبیعی :

شهرستان داراب در جنوب شرقی استان فارس، بین شهرستانهای نیریز، استهبان، فسا، زرین دشت، لار و استان هرمزگان واقع شده است. بخش شمالی و قسمتی از شرق، کوهستانی و پوشیده از جنگل است. بخش مرکزی و جنوبی، دشت و جلگه‌های وسیع دارد. مردم این شهرستان بیشتر از راه کشاورزی، دامداری و باغداری امرار معاش می‌کنند و مهمترین محصولات شهرستان داراب گندم، جو، پنبه، مرکبات و خرما است.

۲ - موقعیت فعلی :

این حمام از نظر موقعیت مکانی در مجاورت بازار داراب خیابان مجاهدین اسلام، بالاتر از چهارراه آزادی واقع شده است.

۳ - تاریخچه بنا :

از نظر تاریخی می‌توان این حمام را به دوره قاجار منسوب نمود.

۴ - مشخصات بنا :

عمده مصالح ساخت بنا از آجر می‌باشد که در مواردی نیز از سنگ در ساخت آن استفاده شده است. پلان این بنا با حمام مشیر بسیار متفاوت است. شکل‌گیری فضاها در این حمام احتمالاً براساس فضای موجود و در دسترس بوده است. ورودی حمام در بخش جنوبی حمام تعبیه شده است. درب قدیمی بنا از

بین رفته و بجای آن درب آهنی نصب شده است. کف حمام چند پله پایین تر از سطح مجاور است و بوسیله یک راهرو باریک با مانند دسترسی به فضای سرینه امکان پذیر می شود. فضای سرینه بصورت یک هشت گوش نامنظم است که در سه طرف آن سه طاقنمای گود تعبیه شده است. پوشش طاقنماها بصورت تیزه دار است و بر روی این فضا گنبد کوناهی ایجاد شده است. سکوهایی در چهار طرف سرینه ساخته شده است. یک راهرو سرینه را فضای چهارگوش مرتبط می سازد که در سرویسهای بهداشتی جدید ساخته شده. راهرو کوچکی ارتباط این فضا با گرمخانه را امکان پذیر می سازد در فضای داخلی گرمخانه تغییرات زیادی صورت پذیرفته است. بخش مرکزی مدور شده و گود زورخانه می باشد و سکوهایی نماشاپیان و جایگاه مرشد سه طرف ایجاد شده فضای خزینه نیز به تبعیت از زورخانه تغییر یافته. از نکات جالب توجه این حمام آب انبار مدوری است که در گوشه شمال شرقی حمام وجود داشته که بوسیله یک راهرو با گرمخانه مرتبط می شده است. در مجموع این حمام ۳۵۰ مترمربع وسعت دارد.

۵ - نوع بهره برداری و خصوصیات بارز بنا:

این اثر در گذشته کاربری حمام داشته و مدتی با تغییر کاربری بعنوان زورخانه از آن استفاده شده ولی در حال حاضر بصورت انبار بوده و محل انباشت لوازم بدون مصرف است. از خصوصیات بارز این بنا موقعیت مکانی آن در نزدیکی بازار - پیکارگیری مصالح آجر و سنگ تراکم فضاها، وجود انبار مدور در مجموعه حمام

۶ - عوامل تزئین شده و نوع آنها :

این اثر عوامل تزئینی خاصی ندارد و تنها نکته نوع تزئینات آجری آن می باشد.

۷- نوع مالکیت بنا و مشخصات ثبت آن در ردیف آثار تاریخی

مالک اصلی بنا حاج عبدالحسین توکلی بوده و در حال حاضر در اختیار حاج احمد توکلی، علی توکلی و جهان توکلی می باشد. در گذشته جهت ثبت بنا قدامی صورت نگرفته است.

۸- اقدامات انجام شده در مورد بنا با ذکر مشخصات :

درخصوص تعیین حریم نیز اقدامی صورت پذیرفته است.

۹- توضیح ضروری و اختصاصی بنا :

این بنا احتیاج به تعمیرات و برداشتن الحاقات ایجاد شده دارد. با توجه به موقعیت خاص بنا می توان آنرا جهت یک کاربری فرهنگی احیاء نمود.

نشاره به اقداماتی که در دوره های گذشته روی بنا انجام شده است.

۱- توسعه و یا تعمیرات دخل و تصرف انجام شده تاکنون :

این حمام دچار دخل و تصرفات زیادی شده است. درب ورودی بنا آهنی می باشد. فضای داخلی آلوده سیمان شده است. کف سرپتبه موزائیک شده و یک حوض چهارگوش در وسط آن ساخته شده است. در فضای ارتباطی بین سرپتبه و گرمخانه سرویس بهداشتی ساخته شده است. فضای گرمخانه جهت تبدیل به روزخانه تغییرکلی پیدا نموده بگ گود مدور جهت استفاده باستانی کاران ایجاد شده. در سه طرف سکوهایی جهت نشستن ساخته شده است. فضای خزانه مسدود شده و آب تبار موجود پر شده است.

صالح دیوبندی گرمخانه (هنگامهای لاحق)



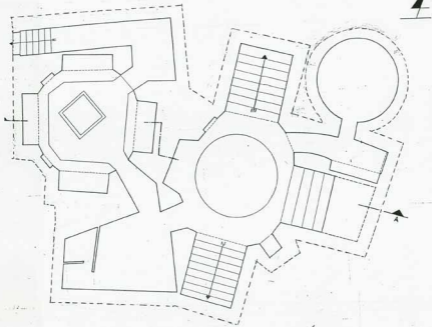
صالح شهبازی گرمخانه (هنگامهای لاحق)



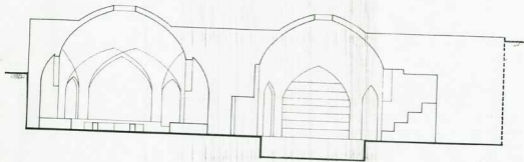
آهکبری دیوار سرسینه



سقف و تیرگیر گرمخانه




پلان حمام عربی

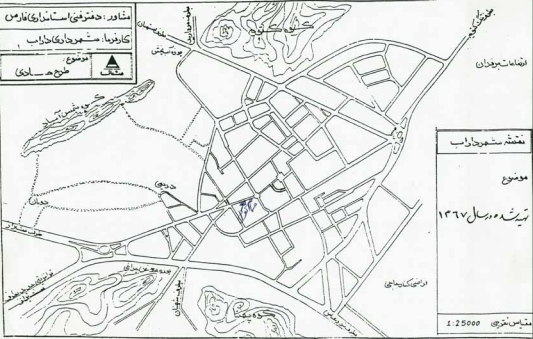


پیش ۸-۸

شماره ۱۶۵

صاحب توکل

مشاور: دفتر فنی استانداری فارس
 کارفرما: شهرداری کازراب
 موضوع: طرح هادی




نقشه شهرداری کازراب
 موضوع
 تهیه شده در سال ۱۳۶۷
 مقیاس ۱:۲۵۰۰۰